

NATKAĆ (43) *vb pf*

-t- (42), -d- (1).

Oba a jasne.

inf natkać (2). ◇ *fut* 2 sg natkász (3). ◇ 3 sg natkå (7). ◇ 3 pl natkają (1). ◇ *praet* 1 sg m -m natkål (1). ◇ 2 sg m natkålēs (1), ty natkål (1) *RejKup* (1:1). ◇ 3 sg m natkål (5). ◇ *plusq* 2 sg m -ś był natkål (1). ◇ *imp* 2 sg natkāj (4). ◇ *con* 2 sg m byś natkål (1). ◇ 3 sg by natkål (1). ◇ *f* by natkała (2). ◇ 1 pl *m pers* bychmy natkali (1). ◇ 3 pl *m pers* by natkali (1). *subst* by natkały (1). ◇ *impers praet* natkåno (2). ◇ *part praet act* nátkåwszy (8).

Sł stp notuje, Cn s.v. natkano, Linde XVI – XVIII w.

1. Wypełnić, napchać, wsadzić (41) :

natkać czego [= czym] (8): *HistLan* E4; *RejZwierc* 157v; ZLotá pewnie nie nátkałz trzeciéy części woru/ Z tych gór/ co obiecuia rádo więc v dworu *PudlFr* 36. *Cf natkać czego w co.*

natkać czego w co (6): *FalZioł* IV 19a; Weźmi drewno dębowe furowé/ wywierć wpodłuż dziurę w nim/ á nátkay foli w nie/ włoż ié w ogień *SienLek* 166, 178; *BielSat* Cv; *BielRozm* 16. *Cf* »natkać w nienasycony brzuch«.

natkać co (22): *BierEz* P2; iefliby była ráná śieczona [...] zámoczyć chuftę álbo páczeši w fiołkowym oleiu/ y nátkáć ránę *SienLek* 146; *PudlFr* 36. *Cf Zwroty.*

natkać czym (4): *BierEz* C3, S4; *RejWiz* 51; Nie leżyfz tu ná fwiecie iáko ine żwirzę/ Co nátkawfzy brzuch trawą potym w piałku gmerze. *RejAp* AA6v.

W porównaniu (1): [są ludzie] Ktorzy ácz grube potrawy iedzą/ ále tylko do fytości/ á brzuchá iáko wántuchá nie nátkáia *RejZwierc* 158.

Przysłowie: Látwieyciem ieden wor nátkałz/ Niżli kiedy ich wiele małz. *BierEz* P2.

Zwroty: »natkać boki« = *najeść się* (1): [krowa] nátkawfzy boki leżąc nic nie mówi. *RejWiz* 16.

»natkać [komu] brzuch, w nienasycony brzuch [czego]« (1:1): *HistLan* E4; nátkay mu [jeleniowi] [...] tortow pozłóciłtych álbo owych pártelów pełen brzuch/ vżrzyfz będzielić długo buiał. *RejZwierc* 157v.

»natkać brzuch« = *objeść się* [szyk zmienny] (11): *RejKup* r6v, Cc; *RejWiz* 51; Gdyżechmy fie od żwirząt/ rozno porodzili/ [...] Nie wfzytko w zyemię pátrzyć/ bychmy brzuch nátkáli *RejZwierz* 73, 140v; *RejAp* AA6v, 102v; żwirzeta [...] niczegoy inżego nie fzukáia iedno áby brzuch nátkały áż do fzyie/ iáko y náłzy fwowolni pánowie. *RejZwierc* 132, 158, 164v, 221v.

»czym garło natkać« = *najeść się* (2): Liłzká niegdy łączną będąc/ Chodziła w nocy biegáiąc: Azaby nieco potkáła/ Czymby fwe garło nátkała. *BierEz* S4, C3.

»natkać pełne kąty« = *wzbogacić się* [szyk zmienny]: Ano ieden w kłopocie żywotá fwoiego/ Nie wżywfzy wolności ni wczáfu żadnego. Nátkawfzy pełne kąty/ odbyzeć ich muśi *RejWiz* 104v, 104v.

»natkać rękę« = *przekupić* (1): Sámá Cnoty ozdoba/ gdzie nie nátkałz ręki/ Nic nie ieft/ á dármo być dobrym iuř przedźięki. *RybGęśli* C3v.

Przen [co (7), kogo (1)] (8) :

natkać czego (2): A drugi ni obaczy gdzye go fzcześnie potka/ Ze mu więc pełne kąty wfzego dobrá nátká. *RejWiz* 130; *RejZwierc* 98.

natkać czym (2): s onym brzuchem nawieky Czoż go był pliotkami natkał Pewnie by był wpiekle zołtał *RejKup* r4v, q4.

W przeciwstawieniu: »opuścić ... natkać« (1): Gdyż ieft flepa fortuná á nie pátrza thego/ Opuściwłszy godnego nátká niczemnego. *RejWiz* 97.

W porównaniu (1): *RejKup* q4 cf »natkać gębę«.

Zwroty: »natkać (pełen) brzuch [czego]« [szyk 1:1]: *RejKup* r4v; człowiek/ choć fie iuż náie á náthka pełen brzuch onego dobrodzieyftwá twego/ przedfię to ná dobre wyniść nie może. *RejZwierc* 98.

»natkać gębę« = *zaspokoić potrzeby* (1): Iełliby fie iego czyńłz rowno z gębą zgodził/ Aby iá dziś nátkawłszy iutro nie ogłodził. *RejWiz* 44v.

»natkać gębę [czym]« = *dużo mówić* (1): [*kupiec*] yako woł trawą Natkał gembe fwoyą íprawą *RejKup* q4.

»[komu] natkać pełne, pełno kąty« (2 : 1): *RejWiz* 5v, 130; náturá náłzá/ [...] byś iey pełno nátkáł włzytki kąty/ rzućże iey/ iedno łztukę czego łakomego/ wyrzyłz iełlić iey z ochotą wielką łápác nie będzie. *RejZwierc* 104v.

a. *O tekście [czego a. wiele czego] (6) :*

natkać do czego (2): do tego młżału bárzo wiele y tego y owego nátkano *CzechEp* 241, 319.

natkać w co (4): Dżiwuię fię temu/ iż X.K. nátkawłzy ták wiele w to fwoie Wędzidło oycow fwego kościoła Rzymłkiego píłm/ [...] nie porádził fię pierwey ktorego z nich *CzechEp* 266, 62, 103, 147.

2. *Zapłacić (może: wiele) [komu] (1) :*

Przysłowie: bo [*kupiec*] kupi nye da dármo/ yedno zá pyenyądze/ według onego rymowánia/ Chcełz krámárzem ołtác/ Małz kupcowi nádkác. *GliczKsiqż* M6v.

3. *Utkać, sporządzić tkaninę przy użyciu krosien* (1) : Detexo, Odytkam to yeft rozłipuyę com pierwey nátkáł zpułzczam/ odytkam to yeft z krółn. *Mqcz* 453c.

Synonimy: **1.** *nadziąć.*

Formacje współrdzenne cf **TKAĆ**.

Cf **NATKANIE, NATKANY**